دیمانەلەگەڵ هونەرمەند (شۆرش قادر) دەربارەی درامای کوردیی و قەیرانی شانۆ

دیمانە: **ستیڤان شەمزینانی**

Shamzini79@hotmail.com

هونەرمەند شۆرش قادر یەکێکە لە هونەرمەندەکانی بواری کاری تەلەفزیۆنی و دراما، پێشتر وەك شانۆکار کاری کردووە، بەلاّم دوای ئەوەی لەهەندەران لەولاّتی هۆڵەندە گیرسایەوە ڕوویکردە کاری تەلەفزیۆنی و ئێستا لەگەڵ یەکێك لە تەلەفزیۆنە هۆڵەندییەکان کاردەکات، بەپێویستیمان زانی دەربارەی درامای کوردیی و قەیرانی شانۆ ئەم دیمانەیەی دیمانەلەگەڵ سازبدات.

ستیڤان: مەوجێکی نوێ لە درامای کوردیی دەستیپێکردووە، لەم ساڵانەی دواییدا تەنیا لەناوخۆی کوردستان زیاتر لەدە زنجیرەی درامای تەلەفزیۆنی هاتنە بەرهەمهێنان کە دابەشبوون بەسەر ئاراستەی سیاسی و کۆمەلاّیەتی، بەلاّم بەپێی بنەما ستانداردەکانی دراما کەموکورتییەکان هەیە و پڕن لەکێشە، بەبۆچوونی تۆ کێشە بنچینەییەکانی ئەم درامایانە چین؟

شۆرش قادر : لە راستیدا کێشە کان زۆرن ، هە ر لە نوسینە وە تاوە کو نواندن و پشتی کامێرا ئە وە ش ئە گە ڕێتە وە بۆ ئە وە ی تاکو ئێستا ئێمە ی هونە رمە ندی کورد بە گشتی کارە هونە ر ییە کان لە ڕێگای حە زە وە بە رهە م دە هێنین نە ک لە ڕێگای خوێندنە وە ، ئە و کارانە ش ئە وە نە زۆر نین تا بتوانین لە ڕێگای تاقیکردنە وە بە زوویی بە رە و پێشە وە بڕۆین ، لە سە رێکە وە جێی شاناز ییە هونە رمە ندانی شانۆ بە هۆی نە بونی کە سانی لێزان و شارە زای تە لە فیزیۆن و سینە ما ئە و کارە قورسە دە خە نە سە ر شانی خۆیان و کە سانێکی زۆر دڵخۆش دە کە ن ، تە نانە ت ئە کتە رە کانمان توانیویانە بە شێوە یە کی باش لە گە ڵ کارئە کتە رە کانیان مامە ڵە بکە ن هە رچە ندە هە موو ئە کتە ری شانۆن ، ئە و هونە رمە ندانە ی لە دە رە وە ی وڵات کاری سینە ماو تە لە فیزیۆنیان خوێندووە زۆر بە سستی هە نگاوە نێن بۆ بە رهە مهێنان و پە روە ردە کردنی کە سانێک لە و بوارە دا جانازانم لە

به ر ئه وه یه ده ترسن یان له وانه یه ئه وانیش وه کوحه ز شه هاده یان هێنابێ زۆریشیان گله یی وا ده که ن که گه ڕاونه ته وه و ده رگایان لێ نه کراوه ته وه به لام ئه وه ڕێگا نییه بۆ ئیش نه کردن ، وه ک من بزانم چه ند که سێک له ده می خۆی و مناڵه کانی گرتۆته وه و توانیویه تی کارێک بکات و له ڕێگای به ر هه مه که یه وه خۆی به که ناڵ و دۆستانی هونه ر بناسێنێت ، ئه و ڕێگایه وای لێئه کات که ناڵه کان به مه منونییه وه داوای ئیشی تری لێ بکه ن له به ر ئه وه ی حاڵی حازر که ناڵمان زۆره و پرۆگرامه کان که من ناتوانن به و ئاسانییه ماوه ی پێشکه ش کردنی ڕۆژانه پڕ بکه نه و هه ر له به ر ئه وه شه به زۆریی بۆ کلیپ و کاری سیاسی به کاری ده هێنن ، له راستیدا شه رتیش نییه ئه وه ی خوێندنی ته واو کردبێ له داهاتوودا له کاره کانیاندا سه ر که وتوو بن بۆ نموونه ساڵی هه شتا و پێنج له په یمانگای هونه ره جوانه کانی سلێمانی زیاتر له چلوپێنج ته له به ده رچوین و شه هاده مان وه رگرت له به شی شانۆ به لام له و هه موو ته له به یه ته نها ده تا دوانزه که سیان بوون به هونه رمه ندی راسته قینه و باش ، دیسانه وه گرفتێکی تر دروست ده بێت نه بوونی که سانی لێزان و پرۆفیشیۆناڵ و قوتابخانه و نه خوێندنی کاری فیلم و زنجیره ی ته له فیزیۆنی کاره ساتێکی تر یه ته ئاراوه ، هونه ری فلیم وزنجیره ی ته له فیزیۆنی لای ئێمه ی کورد ماوه یه کی کورته ئاشنا بوین پێی و کاری تیا ئه که ین ناتوانیت به ئاسانی سه رکه وتو بین ئه وه ش ده گه ڕێته وه بۆ باری سیاسی و سانسوری ئه و ڕژێمه ی میلله تی کورد له ژێر ده ستیدا ده چه وسێته وه ، نموونه شم هونه رمه ندی گه وره ی کورد یۆڵماس گۆنای ده رهێنه ره که زۆریی کاره کانی له سجن گه لاڵه کردبوو ه له کوردستانی ڕۆژهه لات له م دواییه دا گه نجێکی ده رون پڕ له گڕ له ده می خۆی و که س و کاری توانی خۆی به دنیا بناسێنێت به ماوه یه کی زۆر کورت خه ڵاتی ناو خۆی و ده ره کی به ده ست هێنا، نمونه شم فلیمی ساتێک بۆ مه ستی ئه سپه کانه که ساڵی ١٩٩٩ به رهه می هێنا و هه نگاوی نایه گۆڕه پانی فلیمسازیی پرۆفیشناڵه وه هه ر چانده هه نگاونانه کانیان لای ده ره وه له مێژووی سینه مای فارسی و تورکییه وه بووه.

له کوردستانی باشوور دوای ڕاپه ڕینی ١٩٩١ به گه رمی کاری ته له فیزیۆن و سینه ما سه ریهه ڵدا، به لام خۆش له وه دایه هونه رمه ندانی باشوور عیشقیان به رانبه ر به سینه ماو ته له فیزیۆن ئه وه نه زۆر بوو که شانۆ بووه ده رگایه ک بۆ چونه ناو دنیای ته له فیزیۆ ن وسینه ما.

ستیفان: شانۆی کوردیی لەقەیرانێکی قووڵدایه، ئایا هۆکاری ئەم قەیرانه چییه؟ دەگەڕێتەوه بۆ هۆکاری سیاسی و گۆڕانی بارودۆخی کۆمەڵایەتی و ئابوریی یاخود هۆکاری تر هەیه، بەکورتی چ شتێك وایکردووه شانۆ لەکوردستان وا سست بێت؟

شۆرش قادر : شانۆ نه ک به س له کوردستان سست بووه به ڵکو له هه موو دنیا قه یرانی به سه ر هاتووه ، ئه وه ش ده گه ڕێته وه بۆ پێشکه وتنی ته کنه لۆجیاو ته له فیزیۆن و ئه نته رنێت ، بۆ نمونه من که چومه وڵاتی هۆڵاندا یه که م ساڵ له شانۆدا کارم کردو کۆرسێکم بینی له سه ر شانۆ ،

زیاتر لە چل شانۆیی کاری تە کنیکم تیاکرد ، بە لاَم لە هە ر چل شـانۆگە رییـە کـە دوو شـانۆیی جـدیم بینی ئە گینا ئە وانە ی تر هە مووی کە بە ری و ئیستە عرازیی و ئیرتجال بوون یان هە زە ل ، تە نانە ت ئە و کە سانە ی کە حزوریان هە بوو بۆ سە یر کردنی ئە و شانۆییانە ئە گە ر بە هە لَە دا نـە چـوبم زۆربە یان هە ر ئە وانە ن کە لە شانۆگە رییە کانی تر دووبارە دە بوونە وە ، ئە گە ر بـە هـە لَـە دا نـە چووبم بینە ر هە ر بە و رێژە یە ی کوردستان کە مە و لە کە مبوونیشدایە ، بە لاَم ئە گە ر بێینە سە ر باسی شانۆ لە کوردستان ساڵە کانی حە فتاو هە شتاکان ئە وە بۆ چونێکی ترم هـە یـە ئـە وسا لـە هـە موو عێراقدا دوو تا سێ کە ناڵ هە بوو تە نانە ت سە تە لایت و ئە نتە رنێت نە بوو ئە و دوو سێ کە نا لَە ی حکومە ت هە بوو هە موو بـە رنامـە کـان لـە سـە ر پـە روە ردە ی ڕژێمـی بـە عـس دە ڕۆی و هـیچ خێرێکی تیا نە بوو بۆ پە روە ردە کردن و پێشکە وتن ، میللە تی ئێمە ش هە ر خە ریکی شۆرش بوو بـۆ رزگار بوون و ژێر دە ستی ڕژێم لە بە ر ئە وە ی هیچ ڕێگایە کی ترمان نە بوو بۆیە خە لَک بە عـە شـقە وە دە هاتن بۆ شانۆ و تە نفیزی خۆیان دە کردو ئێمە ش لە ڕێگای شانۆوە نامە ی بە رخودان و شۆڕش و مقاوە مە مان فێری گە لە کە مان دە کرد ، زۆر جارخە لَکی دوای شانۆگە رییـە کـە خۆپیـشاندانیان دە کرد دژی ڕژێم هە ر لە و کاتە دا بە یانی سیاسی و حیزبە کانیان بلاَو دە کردە وە ، بە لاَم ئێـستا ئـە وە ندە کە ناڵ زۆر بووە لە ڕۆژێکدا دە توانی چە ندە ها فلیم و بە رنامە ببینی کە س بیر لـە وە ناکاتـە وە بچێ بۆ شانۆ و لە ڕێگای شـانۆوە ڕۆشـنبیر بـن ، هـە ر ئـە وە ش وایکـرد بـە گشتی هونـە رمـە نـدانی شانۆش لە کوردستان بە رە و کاری تە لە فیزیۆن و سینە ما بکشێن ، بۆ یە منیش ڕێگای خـۆم گـۆڕی و بە رە و دنیای تە لە فیزیۆن و سینە ما هە نگاوم نا ، ئە وە بوو بە هـە ولێکـی زۆرو کۆلَنـە دان تـوانیم جێگای خۆم لە تە لە فیزۆنی هۆلَە ندیی بکە مە وە و تا ئێستاش هە ر بە ردە وامم.

ستیڤان: بێگومان هونەری دەرهێنانی تەلەفزیۆنی شتێکی جیاوازترە لەدەرهێنانی شانۆیی، پێتوایە ئێمە وەك كورد بەرهەمی تەلەفزیۆنیی سەركەوتوومان هەیە، تۆ وەك شارەزا لەو بوارەدا چۆن لەئاستی ئەو بەرهەمە تەلەفزیۆنیانە دەڕوانیت؟

شۆڕش قادر : بە لَێ دە رهێنانی شانۆ زۆر جیاواز ترە, لە بـە ر ئـە وە ی لـە ڕێگـای تێکـستە وە شـتە کان بە بینە ر ئە گە یە نیت لە تە لە فیزیۆن و سینە ما لە ڕێگای وێنە وە چیرۆکاکانت دە گێریتـە وە ، دە بێت دە رهێنە ر زۆر شارە زایی هە بێت لە دانانی وێنە کان و یاری کردنیان بۆ ئە وە ی هارمۆنییە کی جوان لە کارە کتە رە کاندا دروست بکات یان هە لومە رجی ڕووداوە کان بینا بکات لـە سـە ر پاڵـە وانـی چیرۆکە کە بۆ ئە وە ی هێزێکی گە ورە بدە ین بە دراماکە و ئە و بە ربە ستانە هـارمۆنی بێت نـە ک بـە زۆر دروستی بکە ین ، دراما واتە گیروگرفت ، بە بێ گیروگرفت کە سایە تییـە کـان ئیفلـیجن بـە بـێ کـە سایە تی ڕوداوە کان نین و چیرۆکە کان لاواز دە بن و سیناریۆ لە سە رە مە رگدا دە بێت ، تا چیرۆکـە کە دە گە یە نیتە ئە نجامێکی باش ، بۆ ئە وە ی ئێمە هە ست نە کە ین ئـە و چیرۆکـە نواندنـە و دوورە لە ڕاستییە وە ئـە بێت دە رهێنـە رە کـان بـە شـێوە یـە کی زانـستی چیرۆکـە کـان بنوسـن بـۆ ئـە وە ی سینارۆیە کی بە هێز بێت لای بینە ر ، زۆر لە و کارا نە ناوە کی و دە رە کی کـە سـایە تییـە کـان دیـار نییە بۆ نمونە ڕۆڵی سە رە کی کاتێ تە نهایی چی ئە کات و حە زی لە چییە یان ڕقـی لـە چییـە ئیـشی چییە ساتە کانی کاری چۆن بە سە ر دە بات, دڵ و دە روونی چۆنە لە و کاتە دا هە ر وێنە یـە ک کـە دە یگری لە م بە شانە خۆی لە خۆیدا چیرۆک دروست دە کات ، بۆ یە لە زۆر کار کـە کـراون نـاتوانین کـە سایە تییە کان بناسین، لە ڕاستیدا لە دراما هە رچە نـدە زیـاتر بتـوانین مـە بـە ستی کـە سـایە تـی دە ستنیشان بکە ین ئاسانتر دە بێت بۆ کێشمە کێش یارمـە تـی تـۆ دە دات بـۆ دروسـتکردنی هێڵـی چیرۆکـی جوان ، من زۆرم لا سە یرە ئێستا زۆر دە رهێنە ری لای ئێمە وا دە زانێت ئە گە ر دوو کە س قسە یـان کرد کادر گۆڕابۆ دە موو چاویان و جێگای کامێراکە بە پێی کە سە کە گوێزرایە وە ئە وە ئە و کارە سە

ركه وتووه نه خێر ئه وه ده رهێنان نیye ، ده رهێنه ر ده بێت ئه و هه موو قسانه به وێنه پیشان بات نه ک به گێرانه وه چونکه سینه ماو ته له فیزیۆن شانۆ نییه ، ده بێت شیکردنه وه ی ناخی که سایه تییه کان به ئێمه بگه یه نێت ، بۆ یه کاتی سه یری کاره کان ده که ین که سایه تییه کانی ناو دراماکانمان بۆ جیا ناکرێته وه ، ئه وه ش ده گه ڕێته وه بۆ سیناریست و ده رهێنه ر نه یانتوانیوه که سایه تییه که مان پێ بناسێنن یان باش بنووسن ، سینارۆ ره گی سه ره کی به رهه مه کانمانن تا ئێستا سیناریستیکمان نییه ئه و که لێنه زۆر گه وره یه ی کاره کانمان بۆ پڕکاته وه هه ر ئه م گرفته وامان لێ ده کات هه ر کارێک ده کرێت بۆ جاری دووه م که پێشکه ش ده کریته وه ته نا نه ت ده رهێنه ره که ش خۆی تاقه تی نییه سه یری بکات ، بۆ یه ئێمه ی کورد پیویستمان به خه ڵکانی پسپۆر هه یه له سینه ما وته له فیزیۆن ، له وه ی من ئاگادار بم ته له فیزیۆنه حیزبییه کانیش تاکو ئێستا که مته رخه من یان نایانه وێ بیر له وه بکه نه وه که سانیک بنێرن بۆده ره وه ی وڵات له وبوارانه دا بخوێنن تاکو له داهاتودا که سانی پرۆفیشیۆناڵ وشاره زا دروست بکه ن یان له وانه یه پێویستیان به که سانی لێهاتوو نه بێت چونکه کاری ته له فیزیۆن هه ر به رده وامه ، به ڵام نازانن ورده ورده هه ر ئه و ته له فیزیۆنانه ی خۆمان وا له بینه رو میلله ته که مان ده که ن په نا به رن بۆ که ناڵه کانی وڵاته بێگانه کان ، نموونه شم بۆ ته له فیزیۆنی سه حه ره خه ریکه تێکرای تاکی کۆمه ڵه که مان داگیر ده کات ئه وه ش به زنجیره دراماکانیان که هه مووی دۆبلاجی کوردییه ئه وه ش خۆی له خۆیدا سیاسه تێکی تره له به ر ئه وه ئێمه ی هونه رمه ندانی باشوور له ڕێگای تاقیکردنه وه چوینه ته جیهانی سینه ما و ته له فیزیۆنه وه و ته نانه ت پسپۆرمان به په نجه ی ده ست ده ژمێریت ، بۆ یه هه ندێک له گه نجه کانمان ڕۆژ به ڕۆژ ده یانه وێت زیاتر فێربن ته نانه ت لای به ر پرسانیش ڕۆحی یارمه تیدانیش که مه بۆیه زۆر به گرانی فلیم به رهه م دێت ، به ڵام ئه کته ره کانمان ورده ورده خه ریکه ده یانه وێت له سه ر پێکانیان بوه ستن ، هه رچه نده تا ئێستا ئه وه ی هه شمانه هه مووی له ئه کته ری شانۆوه به ره و نواندنی سینه ماو ته له فیزیۆن چوو ن ئه وه ش خۆی له خۆیدا سه رکه وتنه بۆ یان ، له به ر ئه وه کۆسپ زۆرن ، ئه وه ی ئێستا خۆی به سینه ماو ته له فیزیۆنه وه خه ریک ده کات هه مووی کاری تاکه که سییه ،ته نانه ت ئه و گرفته ڕه خنه گره کانمانیشی گرتۆته وه بۆیه تا ئیستائه وه ی من خویندومه ته وه له سه ر کاره شانۆیی و سینه مایی و درامی و هه لقه کان ره خنه گرمان نییه به مانای ره خنه گر هه مووی حه زێکی بێ زانستییه ، خۆییه ، زۆربه شیان بوقی لایه نه کانن .

ستیڤان: وەك دەرهێنەرێك چ كارێكی نوێتان بەدەستەوەیە، ئایا دەتوانیت بەتەواوەتی باسی بەرهەمی داهاتووتان بكەن ؟

شۆرش قادر : ئێستا له کۆتایی وێنه گرتنی فلیمی بڕیار داین له نوسینی شۆرش قادره ، فلیمێکی کۆمیدیی خۆشه ویستییه (ڕۆمانتیک کۆمیک) ه باس له ژیانی چه ندخێزانێکی کورد ده کات له ئه ورۆپا ، کچێکی کوردو کوڕێکی هۆڵه ندی له ڕێگای تێکه ڵاو بوون و مه کته به وه ده بن به خۆشه ویستی یه کتر ، ئه م دوو که لتووره جیاوازه چۆن توانیویانه له ڕێگای خۆشه ویستییه وه به یه ک بگه ن ، خۆشه ویستیه که یان وایکردووه که شووی پێ بکات ، ئه م بڕیاره دژایه تییه کی گه وره دروست ده بێت له به ینی کچه کورده که و باوک و دایک و که سو کاری ، ژیان وا له م کچه ده کات به کاره ساتێک مێرده هۆڵه ندییه که ی له کیس ده چێت ، ئه م کچه کورده ش بێوه ژن ده بێت به ڵام مناڵه که ی به شێک ده بێت له موشکیله ی ژیانی ، به بۆنه ی ته له فۆن و ئه نته رنێته وه خۆشه ویستی له گه

ڵ کوڕێکی کورد پە یدا دە کات و دە یانە وێت هاوسە ری ببە ستن ، لە ڕێگای ئە م فیلمە وە ژیان و گیروگرفتە کانی خە ڵکانی کورد پیشان دە درێت .ئە و ئە کتە رانە ی کە لە م فلیمە دا بە شدارن ...

نە رمین نوری ، زاناعە لی ، هاوڕێ حە مە ساڵح ، لە تیف عومە ر ، سە نگە رمحمد ، شە هلا محمد ، کامە ران ئە حمە د ،ڤیان ئە بدولڕاحمان ، سە هە ند فوئاد ، گوڵان عومە ر ، جە زا ئە حمە د ، میدیا عبدولکریم و چە ند هونە رمە ندێکی ترو دە رهێنانی شۆرش قادر.